

Pasif direniş, Gandhi; müsbet hareket ve Bediüzzaman

Pasif direniş, şiddete dayanmayan mücadele şeklidir. Buna sivil itaatsizlik de denir. Bediüzzaman bunu, menfilikten, olumsuzluklardan, şiddetten uzaklaşıp “müsbet hareket etmek” şeklinde tanımlar.

Aslında şiddete dayalı olmayan mücadele, yani müsbet hareket, basit gibi görünür. Ancak, ayırmacı, dışlayıcı, haksızlığa, zulme, gayr-i ahlâkî ve gayr-i insânî anlayışa sahip olanlara silâhtan daha tesirlidir. Temel esprisi şudur:

Hakikate, barışa, demokrasiye, iyiye, doğruya, güzele ulaşmanın yolu; yüksek bir iman (inanç), cesaretle; şiddete başvurmadan, başkalarına acı çekirtmeden kendine acı çekirtmektir!

Hindistan’ı bağımsızlığına kavuşturan; sivil itaatsizlik ve pasif direnişin sembol isimlerinden; hatta en önemli uygulayıcılarından Mohandas Karamchand Gandhi’ye göre “Ahimsa (şiddet dışı güç, inanç) hayattaki tek gerçek güçtür.”
1

En büyük güç, Allah’a imândır ve O’nsuz hiçbir şey başarılamaz. 2

Şiddet dışı bir direnişçi, aşamadığı güçlülere göğüs germede Allah’ın yardımına güvenir. O, şiddet dışılığı, pasif direnişiyle imân gücünü esas aldı. Bu, korkaklığı örten bir kılıf değil; cesurların en yüce erdemiydi. Korkaklık, şiddet dışılıkla kesinlikle bağdaşmaz. Şiddet dışı direnişte öldürmek değil, ölmek cesâret işidir.³ Ferdî açıdan da tarih; imânın galiben üstün olduğunu Gandhi ile de yazdı. O yalnızdı ve maddî bir gücü yoktu. Teknolojisi ve debdebesiyle mağrur İngilizlere iman gücüyle direnmiş ve Hindistan’a bağımsızlığını kazandırmıştı.

Aslında sivil itaatsizlik doktrininin fikir babası David Thoreau’dur. Sivil itaatsizliğin temel felsefesi özetle şu maddelere dayanır:

- Kişinin kendini feda etmesi, diğer nefislerin feda edilmesinden daha erdemlidir.
- Vicdanımıza ters kanun ve politikalara itaat etmek insanlığa aykırıdır.
- Şiddete dayalı yöntemleri kökünden reddetmek gerek.
- En iyi yönetim en az yönetendir.

Peygamberimiz (asm), imân gücünü, “Eğer Allah’ı hakkıyla tanısaydınız, duânızla dağlar yerinden oynardı” 4 sözüyle açıklar.

20. asır bize bir imân, cesâret, pasif direniş, sivil itaatsizlik, müsbet hareket âbidesini tanıtır: Bediüzzaman Said Nursî. Rejim/sistem; asker, polis, mahkeme, savcı, hapis, jandarma, karakol, üniversiteler, idâreci, kanun, basın, hülâsa her şeyi ile onu durdurmaya, sindirmeye, hattâ yok etmeye çalıştı. 35 yıl boyunca sürgünden sürgüne, mahkemeden mahkemeye, nezaretten nezarete, hapisten hapse gönderdi. 23 sefer zehirlendi. (Altı gün kendisine gelemediği zaman olmuştu.) Onun ise imânından başka bir şeyi yoktu! 35 seneyi aşkın amansız baskılara karşı direnç gösterdi; asla boyun eğmedi. Dünya çapındaki Risâle-i Nûr Külliyyatı'nı vücûda getirdi (İşârâtü'l-İ'câz adlı eserini, I. Dünya Savaşı'nda, avcı hattında yazmıştı) ve dünyaya okuttu. Servet, silâh, malzeme, imkânlar bırakınız mukabil olmasını; onun hiçbir şeyi yoktu. Sadece imanı, müsbet hareketi, pasif direnişi ve sivil itaatsizliği vardı. Bediüzzaman'ın Gandhi'den bir farkı da, pasif direnişin, sivil itaatsizliğin formüllerini, prensiplerini en ince detaylarına kadar yazması ve bizatihî kendi nefsinde uygulamasıdır.

Dipnotlar: 1- Savaşta ve Barışta, c. 1, s. 114, Navajivan Yay., Ahmedabad. 2- Merton, 2001, s. 65. 3- Age, s. 265. 4- Câmiü's-Sağîr,